

6 Οκτωβρίου 2014
Αριθμ. Πρωτ.: *****/49832/2014

Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού

ΠΟΡΙΣΜΑ
(Ν. 3094/2003 «Συνήγορος του Πολίτη και άλλες διατάξεις», Άρθρο 3 § 5)

**Το ζήτημα της διαπίστωσης της ανηλικότητας
των ασυνόδευτων ανηλίκων**

Συνήγορος του Πολίτη: Καλλιόπη Σπανού
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη: Γιώργος Μόσχος
Ειδική Επιστήμονας: Σταματίνα Πούλου

Οκτώβριος 2014

Προς
Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, κ. Βασίλη Κικίλια
Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, κ. Ιωάννη Βρούτση
Υπουργό Υγείας, κ. Μάκη Βορίδη
Γενικό Γραμματέα Δημοσίας Τάξης, κ. Αθανάσιο Ανδρεουλάκο

ΠΟΡΙΣΜΑ

Θέμα: Το ζήτημα της διαπίστωσης της ανηλικότητας των ασυνόδευτων ανηλίκων

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρθρο 103 § 9 του Συντάγματος και τον Ν. 3094/2003, εξέτασε αναφορές που υποβλήθηκαν από μη κυβερνητικές οργανώσεις με θέμα τις δυσμενείς συνέπειες της μεταχείρισης από τις αστυνομικές αρχές των ασυνόδευτων ανηλίκων ως ενηλίκων. Μετά την ολοκλήρωση της έρευνας, συντάσσεται το παρόν πόρισμα κατά το άρθρο 4 παρ. 6 του Ν.3094/2003, το οποίο γνωστοποιείται και κοινοποιείται αρμοδίως.

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Ο νόμιμος εκπρόσωπος της οργάνωσης με την επωνυμία ΑΙΤΗΜΑ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ (ΦΥ *****/48886/18.11.2013) προσέφυγε στον Συνήγορο του Πολίτη αναφέροντας ότι οι αλλοδαποί, υπήκοοι Αφγανιστάν, ****, ****,**** συνελήφθησαν στις 11/7/2013 στην Ιεράπετρα Κρήτης κατεγράφησαν ως ενήλικες και εκδόθηκαν εις βάρος τους αποφάσεις απέλασης από την οικεία Αστυνομική Διεύθυνση. Ωστόσο, επειδή ήταν εμφανώς ανήλικοι μεταφέρθηκαν στο χώρο κράτησης ανηλίκων στις εγκαταστάσεις της Αστυνομικής Ακαδημίας στην Αμυγδαλέζα Αττικής ενώ ενημερώθηκαν ο αρμόδιος Εισαγγελέας και το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (εφεξής ΕΚΚΑ) και εκδόθηκε πράξη τοποθέτησής τους σε ξενώνα φιλοξενίας, όπως γίνεται στις περιπτώσεις των ασυνόδευτων ανηλίκων. Στη συνέχεια όμως, αντί να μεταφερθούν στους χώρους φιλοξενίας μετέχθησαν στο Κέντρο Κράτησης του Φυλακίου Ορεστιάδας. Αν και η αναφερομένη οργάνωση ενημέρωσε τηλεφωνικά και με ηλεκτρονικό μήνυμα του αρμόδιους υπαλλήλους του ΕΚΚΑ και επέδωσε τα σχετικά έγγραφα σε υπαλλήλους της Γραμματείας του Κέντρου Κράτησης Φυλακίου, οι παραπάνω αλλοδαποί επαναπροωθήθηκαν στην Τουρκία, με βάση το υπογραφέν μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας Πρωτόκολλο Επανεισδοχής, ως ενήλικες και κατά την υποβολή της αναφοράς στην Αρχή μας βρίσκονταν κρατούμενοι στο Κέντρο Κράτησης του Εντινέ.

Η Αρχή απέστειλε τη με αριθ. πρωτ. *****/54418/2013/13.12.2013 επιστολή προς το 3^ο Γραφείο του Τμήματος Μετανάστευσης και Διοικητικών Μέτρων του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, το Τμήμα Απελάσεων της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής και τη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αν. Μακεδονίας και Θράκης, όπου η πρώτη υπηρεσία από τις ανωτέρω απάντησε με επιστολή της (αριθ. πρωτ. 4666/3-436586/29.1.2014) ότι αν και οι ανωτέρω αλλοδαποί είχαν δηλώσει ενήλικες, επειδή εκ πρώτης όψεως υπήρχαν αμφιβολίες περί τυχόν ανηλικότητάς τους, κρατήθηκαν στα κρατητήρια Ανηλίκων της Αμυγδαλέζας έως ότου εξακριβωθεί η ηλικία τους, και στη συνέχεια μετέχθησαν αρχικά στην Α.Δ. Ροδόπης και στο ΕΧΠΑ Φυλακίου Ορεστιάδας και επέστρεψαν στην Τουρκία κατ' εφαρμογή των διατάξεων του διμερούς πρωτοκόλλου επανεισδοχής, χωρίς όμως από την απάντηση αυτή να προκύπτει αν ποτέ εξακριβώθηκε η ηλικία τους.

Κατά το χρόνο διερεύνησης του ως άνω περιστατικού οι εκπρόσωποι δύο ακόμα οργανώσεων με την επωνυμία: ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ (ΦΥ

*****/31925/18.6.2014) και ΓΙΑΤΡΟΙ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ (ΦΥ *****/33410/25.6.2014) προσέφυγαν στον Συνήγορο του Πολίτη, καταθέτοντας τον προβληματισμό τους για την ανυπαρξία ειδικού νομοθετικού πλαισίου που να ρυθμίζει τη διαδικασία εκτίμησης της ηλικίας των ασυνόδευτων ανηλίκων με αποτέλεσμα αυτοί να καταγράφονται ως ενήλικες, να κρατούνται ως ενήλικες ενώ ακόμα και όταν παραπέμπονταν για ιατρικές εξετάσεις για τη διαπίστωση της ανηλικότητας, αυτές διενεργούνται με τέτοιο τρόπο που γεννά αμφιβολίες για την αξιοπιστία τους.

Κλιμάκιο της Αρχής διενήργησε αυτοψία στους χώρους κράτησης αλλοδαπών στην περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας – Θράκης και επισκέφθηκε στις 25, 26 και 27 Ιουνίου 2014 τα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης Αλλοδαπών, στο Φυλάκιο Ορεστιάδος, στην Κομοτηνή και στο Παρανέστι Δράμας ενώ συνομίλησε με τον Περιφερειακό Συντονιστή Αλλοδαπών Αν. Μακεδονίας Θράκης της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αν Μακεδονίας Θράκης, όπου πράγματι διαπιστώθηκε ότι η απουσία αξιόπιστου συστήματος διακρίβωσης της ηλικίας των αλλοδαπών κρατουμένων, στερεί από τους ανήλικους τις αναγκαίες διαδικαστικές εγγυήσεις για την προστασία τους.

Τέλος, στις 21 Αυγούστου 2014 ο Συνήγορος του Πολίτη πραγματοποίησε επίσκεψη αυτοψίας στο Κέντρο Φύλαξης Αλλοδαπών Αμυδαλέζας Αττικής, στο πλαίσιο διερεύνησης των αναφορών ΦΥ *****/40961/6.8.2014 και ΦΥ *****/16516/2014, κατά την οποία διαπιστώθηκε ότι σημαντικός αριθμός ανηλίκων κρατείται μαζί με ενηλίκους. Ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι ορισμένοι εξ αυτών ήταν καταγεγραμμένοι από την Ελληνική Αστυνομία ως ανήλικοι, όμως αρκετοί ήταν εμφανώς ανήλικοι ή / και προέβαλαν τον ισχυρισμό της ανηλικότητάς τους, αλλά ήταν καταχωρημένοι ως ενήλικοι, στις πλείστες δε περιπτώσεις ως γεννηθέντες την 1.1.1996.

2. ΚΡΙΣΙΜΑ ΣΗΜΕΙΑ / ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

2.1. Η απουσία συστήματος διακρίβωσης της ηλικίας των ασυνόδευτων ανηλίκων

Η κατά δήλωση καταγραφή της ηλικίας των ασυνόδευτων ανηλίκων

Είναι γνωστό, ότι η πλειοψηφία των ασυνόδευτων ανηλίκων, που εισέρχονται στη χώρα στερείται νομιμοποιητικών εγγράφων με αποτέλεσμα η καταγραφή της ηλικίας τους να γίνεται από τις αστυνομικές αρχές με βάση τη δήλωση των ιδίων και ανάλογα με την κρίση του διενεργούντος την καταγραφή αστυνομικού οργάνου. Εξάιρεση αποτελούν οι ανήλικοι, που καταγράφονται από τα Κέντρα Πρώτης Υποδοχής (εφεξής ΚΕ.Π.Υ.) για τους οποίους υπάρχει κανονιστική πρόβλεψη της διαδικασίας διακρίβωσης της ηλικίας σύμφωνα με την κατ' εξουσιοδότηση του Ν. 3907/2011 Υπουργική Απόφαση (ΥΙΓΠ οικ. 92490/2014), που θέσπισε το *Πρόγραμμα ιατρικού ελέγχου ψυχοκοινωνικής διάγνωσης και υποστήριξης και παραπομπής των εισερχομένων χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα υπηκόων τρίτων χωρών σε δομές πρώτης υποδοχής*.

Τα προβλήματα που αναδεικνύονται από την ακολουθούμενη πρακτική από τις αστυνομικές αρχές έχουν αποτελέσει αντικείμενο αρκετών μελετών¹, τα περισσότερα όμως εκπορεύονται από την απουσία ενός αξιόπιστου συστήματος διακρίβωσης της ηλικίας. Απόρροια αυτού αποτελεί το γεγονός, ότι ανήλικοι καταγράφονται από τις αστυνομικές αρχές ως ενήλικες αλλά και το αντίστροφο, πρακτική που συχνά αποδίδεται μεταξύ άλλων και στην αδυναμία επικοινωνίας των αρχών με τους αλλοδαπούς, ελλείψει κατάλληλης διερμηνείας. Αν και τα αίτια αυτής της λανθασμένης καταγραφής του ανήλικου ασυνόδευτου αλλοδαπού ως ενήλικα δεν μπορούν αποδεδειγμένα να αποδοθούν σε ολιγοπία της διοίκησης ή σε εσκεμμένη τεχνητή μείωση του αριθμού των ανηλίκων αλλοδαπών, ωστόσο η συχνότητα των περιστατικών προκαλεί ανησυχία καθώς στην πράξη ακυρώνεται οποιαδήποτε θεσμική

¹ Βλ. αντί άλλων *Ι. Παπαγεωργίου*, Ασυνόδευτοι ανήλικοι αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα, ΕΕΔ 2009 σελ. 153

επιταγή για προστασία του ανήλικου πληθυσμού². Είναι προφανές, ότι η εξάρτηση της διαπίστωσης της ανηλικότητας από την κρίση του αστυνομικού οργάνου με μόνο κριτήριο την εμφάνισή του αλλοδαπού³ γεννά σοβαρές αμφιβολίες για την ορθότητα αυτής της κρίσης καθώς στερείται όλων εκείνων των απαραίτητων εγγυήσεων, που θα προσέδιδε η διενέργειά της από εξειδικευμένο προσωπικό με την τήρηση συγκεκριμένης διαδικασίας.

Η μεταγενέστερη προβολή του ισχυρισμού της ανηλικότητας

Στην πράξη παρατηρείται συχνά το φαινόμενο αλλοδαποί καταγεγραμμένοι ως ενήλικες να προβάλλουν τον ισχυρισμό περί ανηλικότητας σε μεταγενέστερο χρόνο από την αρχική τους καταγραφή. Οι ίδιοι ισχυρίζονται ότι συχνά οι αστυνομικές αρχές καταχωρούν διαφορετική ηλικία από αυτή που δηλώνουν. Σε μία τέτοια περίπτωση μπορεί να παραπέμπονται σε τμήματα δημόσιων νοσοκομείων για να διενεργηθούν ιατρικές εξετάσεις, οι οποίες συνήθως εξαντλούνται στη διενέργεια ακτινογραφιών αριστερού καρπού, άκρας χειρός και οδοντιατρικές χωρίς να συνοδεύονται από ψυχοκοινωνική εκτίμηση. Καθώς δεν υπάρχουν καθιερωμένα κριτήρια παραπομπής ούτε νομοθετικό πλαίσιο, που να επιβάλλει την υποχρεωτικότητα αυτής, δεδομένου ότι στο άρθρο 12 παρ. 4 ΠΔ 114/2010 αναφέρεται η δυνατότητα των αρμόδιων αρχών να χρησιμοποιούν ιατρικές εξετάσεις για τον προσδιορισμό της ηλικίας των ασυνόδευτων ανηλίκων, η Αρχή δεν μπόρεσε να διαπιστώσει αν η συγκεκριμένη πρακτική ακολουθείται συστηματικά, ενώ αναφορές, όπως αυτή που αποτέλεσε το έναυσμα για τη διερεύνηση και συγγραφή του πορίσματος, μάλλον συνηγορούν υπέρ του αντιθέτου. Έτσι αρκετοί αλλοδαποί ακόμα και μετά την προβολή του ισχυρισμού περί ανηλικότητας, συνεχίζουν να αντιμετωπίζονται ως ενήλικες, χωρίς την περαιτέρω διερεύνηση του ισχυρισμού και να κρατούνται μαζί με ενηλίκους. Αλλά και στις περιπτώσεις που παραπέμπονται, σημειώνονται συχνά πολύ μεγάλες καθυστερήσεις από την προβολή του ισχυρισμού μέχρι τη διενέργεια των εξετάσεων, ώστε στο μεσοδιάστημα επέρχεται η ενηλικίωσή τους.

Η αξιοπιστία της ιατρικής εξέτασης

Οι ιατρικές εξετάσεις, οι οποίες επαναλαμβάνουμε αποτελούν πρακτική κυρίως της Διοίκησης καθώς λείπει το σχετικό θεσμικό πλαίσιο, υπογράφονται από γιατρούς διαφορετικών ειδικοτήτων, όπως ακτινολόγοι, παθολόγοι, παιδίατροι, οι περισσότεροι από τους οποίους στερούνται ειδικής εξειδίκευσης στην αξιολόγηση των σχετικών ευρημάτων. Πρόσφατα παρατηρείται ότι οι εξετάσεις αυτές διενεργούνται από τις κατά τόπους αρμόδιες ιατροδικαστικές υπηρεσίες και περιλαμβάνουν κλινική, οδοντιατρική εξέταση ενώ μπορεί να συνοδεύονται από ακτινολογικό έλεγχο. Από δε την ανάγνωση των συγκεκριμένων γνωματεύσεων, που προσκόμισαν οι αναφερόμενοι στην Αρχή, προκύπτει ένας τυποποιημένος τρόπος διενέργειας χωρίς να καταγράφεται η μέθοδος που ακολουθήθηκε ή άλλα στοιχεία με αποτέλεσμα να καθίσταται δυσχερής ο περαιτέρω έλεγχος της επιστημονικής ορθότητας των γνωματεύσεων. Η διακρίβωση της ηλικίας μέσω των συγκεκριμένων ιατρικών εξετάσεων αμφισβητείται σήμερα και από τη διεθνή επιστημονική κοινότητα των ειδικών στο χώρο της υγείας, καθώς παρατηρείται απόκλιση μεταξύ της οστικής ηλικίας, που απεικονίζεται ακτινογραφικά και της βιολογικής ηλικίας, απόκλιση η οποία μπορεί να αυξάνει με την πρόοδο της ηλικίας ή με τη φυλή του εξεταζόμενου⁴. Εκ του

² Υποστηρίζεται ότι δεν είναι μόνο στατιστικό το πρόβλημα αλλά ζήτημα ουσίας. Παπαγεωργίου, ό.π. σελ. 161

³ Τούτο αναφέρεται στη με αριθμ. πρωτ. *****/54418/2013 απάντηση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη προς τον Συνήγορο του Πολίτη

⁴ Υποστηρίζεται ότι μετά την ηλικία των 15 ετών είναι εξαιρετικά δύσκολο να προσδιοριστεί με ακρίβεια η βιολογική ηλικία του προσώπου Schmelting A et al. (2011) *Forensic Age Estimation in Unaccompanied Minors and Young Living Adults, Forensic Medicine- From Old Problems to New Challenges, Prof. Duarte Nuno Vieira (Ed)*

λόγου αυτού οι περισσότερες χώρες έχουν υιοθετήσει μια διεπιστημονική μεθοδολογική προσέγγιση προσδιορισμού της ηλικίας, που συνδυάζει την κλινική εκτίμηση των σωματομετρικών στοιχείων σε συνδυασμό με την ψυχοκοινωνική εκτίμηση και μόνο σε περίπτωση αμφισβήτησης την ιατρική εξέταση⁵.

Δυστυχώς, η απουσία συστήματος διαπίστωσης της ανηλικότητας για τους ασυνόδευτους ανηλίκους, που στερούνται των απαραίτητων εγγράφων νόμιμης παραμονής στη χώρα αποτελεί μια ρεαλιστική διαπίστωση. Η μόνη εξαίρεση, όπως προαναφέρθηκε – τουλάχιστον στο επίπεδο της νομοθετικής πρόβλεψης- αφορά τους αλλοδαπούς που καταγράφονται από τα Κέντρα Πρώτης Υποδοχής. Είναι προφανές όμως ότι η απουσία θεσμικού πλαισίου συνεπάγεται εκτός των άλλων και τη διακριτική μεταχείριση των ασυνόδευτων ανηλίκων που δεν καταγράφονται από τα ΚΕ.Π.Υ σε σχέση με τους υπόλοιπους. Έτσι όμως προσβάλλεται ευθέως η ρήτρα απαγόρευσης των διακρίσεων σε βάρος παιδιών, που κατοχυρώνεται στο άρθρο 24 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα αναφορικά με τα ειδικά μέτρα προστασίας της ανηλικότητας αλλά και του άρθρου 2 της ΔΣΔΠ *περί υποχρέωσης των κρατών να προστατεύουν αποτελεσματικά τα παιδιά από κάθε μορφής διάκριση*.

2.2. Η απουσία διερμηνείας

Η ορθή καταγραφή της κατά δήλωση ηλικίας του ανηλίκου συνέχεται και με το ζήτημα της έλλειψης κατάλληλης διερμηνείας. Είναι συχνές οι περιπτώσεις, που χρέη διερμηνείας εκτελεί άλλος κρατούμενος, όχι πάντα ομοεθνής του αλλά από την ευρύτερη περιοχή της χώρας καταγωγής, ο οποίος δεν γνωρίζει με επάρκεια τη γλώσσα του ασυνόδευτου ανηλίκου. Το πρόβλημα είναι γνωστό και έχει αποτυπωθεί και σε εκθέσεις άλλων φορέων⁶.

Η σημασία της διερμηνείας, η πιστή δηλαδή και λεπτομερής μεταφορά μιας ομιλίας σε πραγματικό χρόνο με στόχο τη συνεννόηση μεταξύ ξενόγλωσσων, υπήρξε μέλημα του Έλληνα νομοθέτη⁷ ανάλογο με αυτό των διεθνών και ευρωπαϊών νομοθετών. Όπως ο διεθνής νομοθέτης έχει κατοχυρώσει το σχετικό δικαίωμα με το άρθρο 14 § 3α, στ της Διεθνούς Σύμβασης για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, που κυρώθηκε στη Χώρα μας με το Ν. 2462/97 και ο ευρωπαϊός νομοθέτης με τα άρθρα 5 § 2 και 6 § 3α,ε της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) έτσι και ο Έλληνας νομοθέτης στο άρθρο 5 του Συντάγματος αναγνώρισε μεταξύ άλλων το δικαίωμα όλων όσοι βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια να απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας του χωρίς διάκριση μεταξύ άλλων και της γλώσσας.

Η υποχρεωτική διερμηνεία στο δίκαιο των αλλοδαπών εμφανίζεται κυρίως στο πεδίο του πολιτικού ασύλου. Έτσι στο άρθρο 8 παρ. 1 του ΠΔ 90/2008, με το οποίο μεταφέρθηκε στην ελληνική νομοθεσία το άρθρο 10 της Οδηγίας 2005/85/ΕΚ σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες χορήγησης και ανάκλησης του καθεστώτος του πρόσφυγα, προβλέπεται το δικαίωμα των αιτούντων άσυλο να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες διερμηνείας όταν δεν κατανοούν την ελληνική γλώσσα. Η παρ. β του ίδιου άρθρου ορίζει ότι στους αιτούντες άσυλο παρέχονται υπηρεσίες διερμηνείας για να καταθέσουν την αίτησή τους στις αρμόδιες αρχές. Ήδη από το 2001 η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου υπογράμμισε δημόσια ότι η έλλειψη επίσημων διερμηνέων αμειβόμενων από το κράτος στις διαδικασίες ασύλου, παραβιάζει τις βασικές διαδικαστικές αρχές του κράτους

⁵ Τούτο γίνεται αποδεκτό από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες Office of the United Nations High Commissioner for refugees Geneva: *Guidelines on policies and procedures in dealing with unaccompanied children seeking asylum February 1997*,

⁶ Βλ. Σχετικά την έκθεση του Ελ. Συμβουλίου για του Πρόσφυγες σχετικά με την αποστολή στη Λέσβο 11/2013 www.gcr.gr/index.php

⁷ Έτσι 54/2011 Εφ. Θεσ/νίκης

δικαίου και τις θεμελιώδεις αρχές του διεθνούς δικαίου των δικαιωμάτων του ανθρώπου⁸. Στην έκθεσή του προς την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ο Ειδικός Απεσταλμένος του ΟΗΕ κατά της πώλησης παιδιών, της παιδικής πορνογραφίας και της παιδικής πορνείας, υπογραμμίζει το πρόβλημα που δημιουργεί η απουσία μόνιμα απασχολούμενων διερμηνέων στην αρχική εξέταση, τον εντοπισμό και την ενδεχόμενη παραπομπή των ασυνόδευτων ανηλίκων⁹.

Από την άλλη πλευρά αν και δεν υπάρχει ιδιαίτερη πρόνοια του κοινού νομοθέτη για υποχρεωτική διερμηνεία σε όλες τις διαδικασίες, που αφορούν ανήλικους αλλοδαπούς¹⁰, αυτή καθίσταται απαιτητή κατ' επιταγή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 3 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΔΣΔΠ).

2.3. Το τεκμήριο της ανηλικότητας

Όπως προκύπτει από την έρευνα των υποβληθείσων αναφορών και τις πραγματοποιηθείσες αυτοψίες, συχνά ο συλλαμβανόμενος αλλοδαπός αντιμετωπίζεται από τις αστυνομικές αρχές ως ενήλικος και όχι ως ανήλικος, ακόμα και όταν προσκομίζει έγγραφα απόδειξης του ισχυρισμού του με την αιτιολογία ότι στερούνται επίσημης επικύρωσης. Επίσης ως ενήλικος αντιμετωπίζεται και ο αλλοδαπός του οποίου η ιατρική γνωμάτευση εκφέρει αμφιβολίες ως προς την ακριβή ηλικία του (Βλ. π.χ. γνωματεύσεις όπου αναφέρεται ως *πιθανή* οστική ηλικία άνω των 18 ετών).

Ωστόσο, από την αρχή του υπέρτερου συμφέροντος, που αποτυπώνεται στην υπερνομοθετικής ισχύος διάταξη του άρθρου 3 ΔΣΔΠ (v2101/1992) καθιερώνεται **τεκμήριο υπέρ του ανήλικου** κάθε φορά, που η ηλικία δεν προσδιορίζεται με ακρίβεια. Η επιταγή να αξιολογείται κατά προτεραιότητα το συμφέρον του παιδιού¹¹ σε όλες τις αποφάσεις που το αφορούν είτε λαμβάνονται από νομοθετικά όργανα, διοικητικές αρχές, είτε από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής προστασίας (άρθρο 3παρ.1) αποτελεί θεμελιώδη γενική αρχή της Σύμβασης¹² και έναν ευρύτερης εμβέλειας ερμηνευτικό οδηγό για το σύνολο της Διοίκησης της χώρας. Το τεκμήριο υπέρ του ανήλικου εδράζεται στην αξίωση για ιδιαίτερη κοινωνική και νομική προστασία της ανηλικότητας, της φυσικής δηλαδή ιδιότητας του ανθρώπου στην πρώτη φάση της ζωής του να αναπτύσσεται για να φθάσει στη διανοητική και σωματική ολοκλήρωσή του. Η ανηλικότητα αποτελεί ένα *ξεχωριστό μέγεθος*¹³ που εύλογα αξιώνει τη δραστική προστασία του ανεξάρτητα από την προστασία άλλων προσωποπαγών αγαθών του ανθρώπου όπως της ζωής, της σωματικής ακεραιότητας κ.ά. Συνακόλουθα η αντίθετη επιλογή της Διοίκησης, συμπεριλαμβανομένων των αστυνομικών αρχών δεν μπορεί να γίνει ανεκτή καθώς έρχεται σε σύγκρουση με τις παραπάνω αρχές.

2.4. Η πλημμελής επικοινωνία μεταξύ των διαφορετικών υπηρεσιών

Κατά τη διερεύνηση της πρώτης υποβληθείσας αναφοράς οι αρμόδιοι του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) υποστηρίζουν ότι απέστειλαν ενημερωτικό σημείωμα μέσω τηλεομοιοτυπίας (φαξ) για την τοποθέτηση των ανηλίκων σε χώρο φιλοξενίας, ωστόσο

⁸ Council of Europe, Commissioner for Human Rights, Report following his visit to Greece (8-9 December 2008) CommDH (2009)6 παρ. 25

⁹ UN, Commission on Human Rights, Rights of the child, E/CN.4/2006/67/add.3 of 17.3.2006 Mission to Greece (8-15-11-2005) παρ. 40-41.

¹⁰ Στην πρόβλεψη του άρθρου 6 της ως άνω μνημονευθείσας υπουργικής αναφέρεται ότι λαμβάνεται μέριμνα ώστε οι υποκείμενοι σε διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας να ενημερώνονται σε γλώσσα που κατανοούν.

¹¹ Ο όρος παιδί χρησιμοποιείται στη ΔΣΔΠ

¹² Έτσι Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και η εσωτερική έννομη τάξη, Ερμ. κατ' άρθρο Αθήνα 2002. σελ. 45

¹³ Έτσι *I. Μανωλεδάκης*, Το έννομο αγαθό, Αθήνα, 1999 σελ. 281

το αρμόδιο Τμήμα Απελάσεων της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής ισχυρίζεται ότι ουδέποτε έλαβε γνώση. Εν προκειμένω κατά την άποψη της Αρχής, αναδεικνύεται μεταξύ άλλων η προβληματική επικοινωνία μεταξύ των δύο υπηρεσιών καθώς είτε το μήνυμα της μίας υπηρεσίας δεν περιήλθε έγκαιρα ή καθόλου στην άλλη είτε περιήλθε αλλά δεν αρχειοθετήθηκε ώστε να μην είναι δυνατός ο εντοπισμός του.

Θα πρέπει όμως να επισημανθεί ότι η επικοινωνία των υπηρεσιών μεταξύ τους μέσω τηλεομοιοτυπίας (φαξ) και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου αποτελεί ένα μεγάλο και ουσιαστικό βήμα για την απλούστευση και επιτάχυνση των διοικητικών διαδικασιών και τούτο αναγνωρίστηκε από τον κοινό νομοθέτη όπου με το άρθρο 14 ν. 2672/1998 θεσμοθετήθηκε από 1.3.1999 η ηλεκτρονική επικοινωνία στο Δημόσιο. Ωστόσο για να λειτουργήσει αποτελεσματικά το σύστημα επικοινωνίας με τον τρόπο αυτό θα πρέπει να υπάρχει μέριμνα για ειδική αρχειοθέτηση τόσο των εξερχομένων όσο και των εισερχομένων μηνυμάτων ή να ομαδοποιηθούν αυτά στις υπηρεσίες εκείνες όπου η συσκευή αποστολής και λήψης ελέγχεται από το κατάλληλο λογισμικό.

3. ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3.1. Η θεσμική κατοχύρωση του δικαιώματος προστασίας της παιδικής ηλικίας

Αξίζει να σημειωθεί, ότι αν και στο ισχύον Σύνταγμα δεν κατοχυρώνεται ρητά η αρχή της προστασίας του παιδιού υπάρχει ένα ευνοϊκό κανονιστικό περιβάλλον για το παιδί που διαμορφώνουν οι διατάξεις των άρθρων: 2 παρ. 1 προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, 5 παρ. 1 δικαίωμα στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, 25 παρ.1 προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και ιδίως η διάταξη του άρθρου 21 παρ.1 η οποία θέτει την παιδική ηλικία υπό την προστασία του Κράτους.

Το Σύνταγμα στο αρ. 2 καθιερώνει μια αντικειμενική συνταγματική αρχή από την οποία απορρέουν ατομικά δικαιώματα. Η διάταξη αυτή θεμελιώνει αυτοτελές δικαίωμα του οποίου φορείς είναι και τα παιδιά, που μπορούν να το ασκούν όπως κάθε άνθρωπος¹⁴.

Επιπροσθέτως, οι διατάξεις των άρθρων 1 και 3 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία υπογράφηκε στη Νέα Υόρκη, κυρώθηκε με το ν. 2101/1992 και τέθηκε σε ισχύ ως προς την Ελλάδα την 10-6-1993 επιβάλλουν την αποτελεσματική προστασία των παιδιών, δηλαδή όλων των προσώπων κάτω των 18 ετών, και την υποχρέωση υιοθέτησης εύλογων μέτρων για την πρόληψη της κακομεταχείρισης τους που οι αρχές γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 της Σύμβασης, τα συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε να προστατεύεται αποτελεσματικά το παιδί έναντι κάθε μορφής διάκρισης ή κύρωσης. Απορρέει λοιπόν μια ηθική επιταγή μεταχείρισης όλων των παιδιών ως όντων ίσης αξίας, η οποία επεκτείνεται και σε παιδιά μη ελληνικής καταγωγής ενώ συνδέεται και με τα άρθρα 24 του ΔΣΑΠΔ και 14 της ΕΣΔΑ.

Ειδικότερα στο άρθρο 3 της Σύμβασης ορίζεται ότι «1. Σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν στα παιδιά, είτε αυτές λαμβάνονται από δημοσίους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής προστασίας είτε από τα δικαστήρια, τις διοικητικές αρχές ή από τα νομοθετικά όργανα, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού.....3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μεριμνούν ώστε η λειτουργία των οργανισμών, των υπηρεσιών και των ιδρυμάτων, που αναλαμβάνουν παιδιά και που είναι υπεύθυνα για την προστασία τους, να είναι σύμφωνη με τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί από τις αρμόδιες αρχές, ιδιαίτερα στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας και σε ό, τι αφορά τον αριθμό και την αρμοδιότητα του προσωπικού τους, καθώς και την ύπαρξη μιας κατάλληλης εποπτείας». Στο άρθρο αυτό

¹⁴ Π.Δ. Δαγτόγλου, Συντ. Δίκαιο, Ατομικά Δικαιώματα Α', Εκδ. Αντ. Σάκκουλα 2005, σελ. 1327 σελ. 13, Α. Δημητρόπουλος, Συνταγματικά δικαιώματα, Τόμος Γ' - Τεύχος Ι-ΙΙΙ, Εκδ. Σάκκουλα Αθήνα- Θεσ/κη 2008 σελ. 9

περιλαμβάνεται μια θεμελιώδους σημασίας αρχή, εκείνη της προστασίας του συμφέροντος του παιδιού η οποία αφορά στην προστασία των συμφερόντων του παιδιού έναντι αποφάσεων νομοθετικής ή δικαστικής εξουσίας ή διοικητικών αρχών. Συνεπώς τα κράτη έχουν την υποχρέωση να προτάσσουν τα δικαιώματα των παιδιών έναντι άλλων κοινωνικών ομάδων και σύμφωνα με τα το άρθρο 4 να παίρνουν όλα τα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για την εφαρμογή των αναγνωρισμένων στην παρούσα Σύμβαση δικαιωμάτων.

3.2. Η θεσμική κατοχύρωση των δικαιωμάτων των ασυνόδευτων ανηλίκων

Το άρθρο 22 παρ. 2 της ανωτέρω σύμβασης προβλέπει τη σημασία της αναζήτησης των γονέων και της καταβολής κάθε προσπάθειας για «την επανένωση του ασυνόδευτου ανηλίκου με την οικογένεια του, ορίζοντας ότι τα κράτη «συνεργάζονται.... προκειμένου να προστατεύσουν και να βοηθήσουν τα παιδιά που βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση, και προκειμένου να αναζητήσουν τους γονείς ή άλλα μέλη της οικογένειας κάθε παιδιού πρόσφυγα και να συλλέξουν πληροφορίες αναγκαίες για την επανένωση του παιδιού με την οικογένειά τους». Επίσης τονίζεται η υποχρέωση του κράτους, σε περίπτωση που «..κανένα άλλο μέλος της οικογένειας [δεν] είναι δυνατόν να ανευρεθεί, το παιδί [να] έχει δικαίωμα να τύχει της ίδιας προστασίας που παρέχεται σε οποιοδήποτε άλλο παιδί στερημένο οριστικά ή προσωρινά του οικογενειακού του περιβάλλοντος για οποιονδήποτε λόγο».

Αναφορά στους ασυνόδευτους ανηλίκους γίνεται, ωστόσο και σε αρκετές κοινοτικές οδηγίες, η πλειοψηφία των οποίων έχει ενσωματωθεί από τον κοινό νομοθέτη. Ενδεικτικά αναφέρουμε το ΠΔ 220/2007 που ενσωμάτωσε την οδηγία 2003/9/ΕΚ «σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη» και στο άρθρο 19 προβλέπει ότι «Προκειμένου περί ασυνόδευτων ανηλίκων, οι αρμόδιες αρχές λαμβάνουν αμέσως τα κατάλληλα μέτρα, ώστε α εξασφαλίζεται η αναγκαία εκπροσώπηση τους. Προς τούτο οι αρμόδιες αρχές ενημερώνουν τον Εισαγγελέα Ανηλίκων και, όπου δεν υπάρχει, τον κατά τόπον αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών, ο οποίος ενεργεί ως προσωρινός επίτροπος και προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για το διορισμό επιτρόπου του ανηλίκου».

Ειδικά για τη διαπίστωση της ηλικίας στην εθνική νομοθεσία, σύμφωνα με το άρθρο 12 παρ. 4 του ΠΔ 90/2008 (όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 12 παρ.4 ΠΔ 114/2010 και ισχύει σήμερα με το άρθρο 11 παρ.3, 3^α ΠΔ 113/2013) Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου της 1^{ης} Δεκεμβρίου 2005 σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα, και ήδη Καθιέρωση ενιαίας διαδικασίας αναγνώρισης σε αλλοδαπούς και ανιθαγενείς του καθεστώτος του πρόσφυγα ή δικαιούχους επικουρικής προστασίας σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου «σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα L 326/13.12.2005) και άλλες διατάξεις. που ενσωμάτωσε το άρθρο 17 της Οδηγίας, προβλέπεται η δυνατότητα των κρατών μελών να εφαρμόζουν ειδικά μέτρα για τον καθορισμό της ηλικίας των παιδιών.

Αλλά και σε επίπεδο ήπιου δικαίου (soft law) αξίζει να αναφερθεί ότι η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού του Ο.Η.Ε έχει εκδώσει ειδικό κείμενο συστάσεων για τους ασυνόδευτους ανηλίκους, το General Comment No.6 (2005) *Treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin* CRC/GC/2005/6, στο οποίο περιλαμβάνονται εκτενείς αναφορές στη θεσμική κατοχύρωση της προστασίας των δικαιωμάτων τους. Επισημαίνεται επίσης η δημόσια δήλωση του Δικτύου των Ευρωπαϊών Συνηγόρων του Παιδιού (ENOC) για τις υποχρεώσεις των κρατών μελών σχετικά με τη μεταχείριση των ασυνόδευτων ανηλίκων (*ENOC Statement on State Obligations for the*

Treatment of Unaccompanied Children), που υιοθετήθηκε στην ετήσια συνάντηση της Αθήνας στις 26-28/9/2006.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ / ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Όπως ήδη αναφέρθηκε το πρώτο και καθοριστικό βήμα για την προστασία των ανήλικων αλλοδαπών, που εισέρχονται στη χώρα χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα είναι η καταγραφή της ανηλικότητάς τους μέσα από ένα αξιόπιστο σύστημα διακρίβωσης της ηλικίας τους. Ο Συνήγορος του Πολίτη επαναλαμβάνει και με το παρόν πόρισμα την ανάγκη ανάληψης σχετικής νομοθετικής πρωτοβουλίας, που θα αφορά το σύνολο πλέον των ασυνόδευτων ανήλικων, δηλαδή και όλων εκείνων που δεν καταγράφονται από τα ΚΕ.Π.Υ., εφόσον δεν είναι εμφανώς ανήλικοι, δεν διαθέτουν έγγραφα προς απόδειξη της ηλικίας τους και προβάλλουν το σχετικό ισχυρισμό.

Με βάση τις παραπάνω διαπιστώσεις, ο Συνήγορος του Πολίτη προτείνει τα παρακάτω:

- Τη διεύρυνση, τηρουμένων των αναλογιών, του πεδίου εφαρμογής της ανωτέρω μνημονευθείσης υπουργικής απόφασης (Υ1ΓΠ οικ 92490/2014) σχετικά με τον προσδιορισμό της ηλικίας όλων των ασυνόδευτων ανήλικων, που προβάλλουν το σχετικό ισχυρισμό χωρίς να έχουν υποβληθεί στις διαδικασίες των ΚΕ.Π.Υ. Είναι προφανές ότι αλλοδαποί εμφανώς ανήλικοι, όπως παιδιά ή αυτοί που διαθέτουν έγγραφες αποδείξεις από τη χώρα καταγωγής τους για την ακριβή ηλικία τους, θα πρέπει να καταγράφονται ως τέτοιοι χωρίς την περαιτέρω παραπομπή τους σε ιατρικές εξετάσεις

- Την υιοθέτηση μιας διαδικασίας, όπου η διαπίστωση της ανηλικότητας πρέπει να στηρίζεται σε μία συνολική εκτίμηση, που θα λαμβάνει υπόψη της όχι μόνο τις σωματομετρικές παραμέτρους του αλλοδαπού αλλά και την ψυχοκοινωνική κατάστασή του και μόνο σε περίπτωση αμφιβολίας, να είναι δυνατή η παραπομπή του σε ιατρικές εξετάσεις. Παράλληλα, οι ιατρικές εξετάσεις θα πρέπει να αποφεύγονται όταν οι αλλοδαποί διαθέτουν έγγραφα αποδεικτικά της ηλικίας τους ή κάθε φορά που η ταυτοποίηση είναι δυνατή με διακυβερνητικές συνεργασίες (όπως π.χ. μέσω της διακρατικής συμφωνίας με την Αλβανία) αλλά και με τη συνδρομή μη κυβερνητικών υπηρεσιών άλλων χωρών. Αξίζει να σημειωθεί ότι η ταυτοποίησή των ανήλικων επιβάλλεται και από την Απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης 97/C 221/03 της 26 Ιουνίου 1997. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή «οι πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητα και την κατάσταση του ανήλικου μπορεί να αντληθούν με διάφορα μέσα και ειδικότερα μέσω μιας κατάλληλης συνέντευξης, η οποία πρέπει να διενεργηθεί όσο το δυνατόν ταχύτερα και με τρόπο που να λαμβάνει υπόψη την ηλικία του».

- Τον περιορισμό της συστηματικής διενέργειας ιατρικών εξετάσεων ως μοναδικού μέσου διακρίβωσης της ηλικίας. Η ιατρική εξέταση (ακτινογραφίες, οδοντιατρικός έλεγχος κ.ά.) λόγω της αδυναμίας της να προσδιορίσει με ακρίβεια την ηλικία των εξεταζόμενων αλλοδαπών, θα πρέπει να αποτελεί το έσχατο μέσο για τη διαπίστωση της ανηλικότητας και αφού έχουν εξαντληθεί ασφαλέστερα αποδεικτικά μέσα, όπως τα έγγραφα και η ψυχοκοινωνική εκτίμηση. Ωστόσο όταν η αποδεικτική δυσχέρεια των υπόλοιπων αποδεικτικών μέσων επιβάλλει τη διενέργεια ιατρικών εξετάσεων αυτές πρέπει να γίνονται πάντα με τη συναίνεση του εξεταζόμενου από εξειδικευμένο ιατρικό προσωπικό με γνώσεις ειδικής πείρας και με την τήρηση αντίστοιχου ιατρικού πρωτοκόλλου. Τέλος θα πρέπει να προβλέπεται η δυνατότητα προσφυγής κατά της πράξης, που αποφαινεται για την ηλικία του αλλοδαπού σε ανεξάρτητο όργανο, που θα παρέχει εγγυήσεις πληρέστερης εκτίμησης.

- Την επαρκή ενημέρωση των ασυνόδευτων ανηλίκων σε γλώσσα που κατανοούν¹⁵. Η ενημέρωση αυτή θα αφορά όχι μόνο τα δικαιώματά τους αλλά και κάθε σχετικό μέτρο υποστήριξης τους και πρέπει να υλοποιείται από αρμόδιες και συναφείς με το έργο αυτό υπηρεσίες ή, δυνητικά, από άλλους εποπτευόμενους ή πιστοποιημένους μη κυβερνητικούς φορείς, όπως προβλέπεται στο άρθ. 5 της Οδηγίας 81/2004/ΕΚ, και όχι αποκλειστικά από τις αστυνομικές αρχές.

- Τη θεσμοθέτηση υποχρεωτικής διερμηνείας. Ειδικά για το ζήτημα της διερμηνείας θεωρούμε ότι θα πρέπει να υπάρξει νομοθετική πρόνοια που θα καθιερώνει την υποχρεωτική διερμηνεία για όλες τις περιπτώσεις των ασυνόδευτων ανηλίκων και σε όλα τα στάδια της διαδικασίας από την καταγραφή, παραπομπή, απόρριψη αιτημάτων και όχι μόνο για τους αιτούντες άσυλο. Η καθιέρωση αυτή παρέχει την απαραίτητη εγγύηση, ώστε ο αλλοδαπός που δεν μιλά την ελληνική γλώσσα να τυγχάνει της καλύτερη δυνατής προάσπισης των δικαιωμάτων του.

- Το σεβασμό του τεκμηρίου υπέρ του ανηλίκου κάθε φορά που υπάρχει αμφιβολία ως προς την ηλικία του. Συνακόλουθα η μη συνεργασία του αλλοδαπού για τη διακρίβωση αυτής δεν μπορεί να αποτελεί τον μοναδικό λόγο απόρριψής του αιτήματός για την αναγνώριση της ανηλικότητας καθώς η αρχή του βέλτιστου συμφέροντος επιβάλλει τη χρήση όλων των απαραίτητων αποδεικτικών μέσων για τη διακρίβωση της ηλικίας.

Εν κατακλείδι, καθώς η διαπίστωση της ανηλικότητας αποτελεί τη βασική προϋπόθεση για την ενεργοποίηση του συστήματος παιδικής προστασίας, η ανάληψη νομοθετικής πρωτοβουλίας για την **έκδοση** εκείνων των **κανονιστικών πράξεων**, που θα ρυθμίζουν τη διαγνωστική διαδικασία καθορισμού της ηλικίας καθίσταται απαραίτητη. Είναι όμως εκτός από απαραίτητη και θεσμικά επιβεβλημένη. Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 19 παρ. 2 ΠΔ. 220/2007, που ενσωμάτωσε την κοινοτική οδηγία 2003/9/ ΕΚ αλλά και του άρθρου 12 παρ. 4 ΠΔ 114/2010, που ενσωμάτωσε την κοινοτική οδηγία 2005/85/ΕΚ, εγκαθιδρύεται η υποχρέωση των κρατών μελών να λάβουν όλα εκείνα τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων ενώ η παράλειψη λήψης μέτρων εφαρμογής των κοινοτικών κανόνων (οδηγιών) συνιστά ματαίωση της νομοθετικής βούλησης των κοινοτικών οργάνων (ΔΕΚ C-168/85, Συλλ. 1986, σ. 2945, C-120/88, Συλλ. 1991, σ. I-621, C-119/89, Συλλ. 1991, σ. I-641, C-6/1990, Αρμ. 1992, σ. 1159).

Ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι η ανάληψη νομοθετικής πρωτοβουλίας για τη θεσμοθέτηση συγκεκριμένης διαδικασίας διαπίστωσης της ανηλικότητας είναι ζήτημα άμεσης προτεραιότητας για την Πολιτεία και ευελπιστεί ότι ως τέτοιο αναγνωρίζεται και από εσάς.

Το παρόν πόρισμα απευθύνεται, σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ.6 του Ν. 3094/2003, με την παράκληση να τύχουν ενδεδειγμένες εξετάσεις οι προτάσεις και υποδείξεις του Συνηγόρου του Πολίτη, από τους Υπουργούς Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, Υγείας και τον Γενικό Γραμματέα Δημοσίας Τάξης, προκειμένου να αναληφθούν οι απαραίτητες πρωτοβουλίες στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους.

Καλλιόπη Σπανού

Συνήγορος του Πολίτη

¹⁵ Βλ. παλαιότερη Ειδική Έκθεση Συνηγόρου του Πολίτη με τίτλο «Διοικητική κράτηση και απέλαση αλλοδαπών ανηλίκων» (Οκτώβριος 2005).